

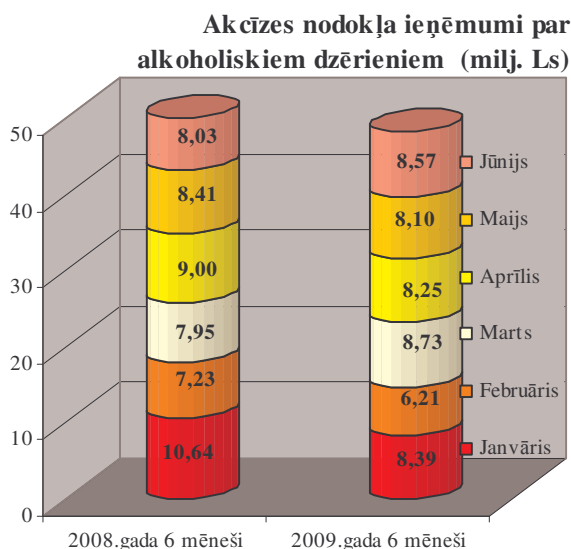
ALKOHOLISKO DZĒRIENU APRĪTE

2009.gada 6 mēnešos

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskiem dzērieniem

2009.gada sešos mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholu, tai skaitā alu, ir **Ls 48,25 milj.**, kas ir par 3 miljoniem latu jeb **par 6% mazāk** kā pērnā gada sešos mēnešos (skatīt *1. un 2.pielikumu*).

1.attēls

Galvenais iemesls, kas ietekmēja kopējo akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu par alkoholu, ir realizācijai Latvijā novirzīto alkoholisko dzērienu apjomu kritums – 2009.gada sešos mēnešos tie ir par 28% zemāki kā pērnā gada attiecīgajā periodā.

Akcīzes nodokļa par alkoholu ieņēmumu struktūrā (skatīt *2.pielikumu*) dominējošo īpatsvaru (79%) sastāda ieņēmumi par „spirtotajiem” dzērieniem, ko nodrošina tiem piemērojamā augstā nodokļa likme (skatīt *3.pielikumu*). Turpretī alus, kas kopējos alkohola realizācijas apjomos sastāda 75%, akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā nodrošina tikai 11%, kas saistāms ar krasi zemāko

(salīdzinājumā ar citiem dzērienu veidiem) akcīzes nodokļa likmi.

Akcīzes nodokļa ieņēmumus šī gada sešos mēnešos ietekmēja:

- akcīzes nodokļa likmju kāpums no 2009.gada 1.februāra par 12% alum, par 33% vīnam un raudzētajiem dzērieniem un par 31% pārējam alkoholam (nodokļa likmju palielināšana šī gada 1.jūlijā alum un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem ietekmēs otrā pusgada ieņēmumus);
- ieviestās obligātās inventarizācijas uz nodokļa likmes paaugstināšanas brīdi, kas nodrošina nodokļa likmes starpības summas nomaksu valsts budžetā;
- brīvam apgrozījumam patēriņam izlaisto alkoholisko dzērienu apjomu samazinājums – 2009.gada sešos mēnešos realizācijai Latvijā nodots par 28% mazāk alkoholisko dzērienu kā 2008.gada attiecīgajā periodā (skatīt *4.pielikumu*).

2. Alkoholisko dzērienu aprītē iesaistīto personu loks

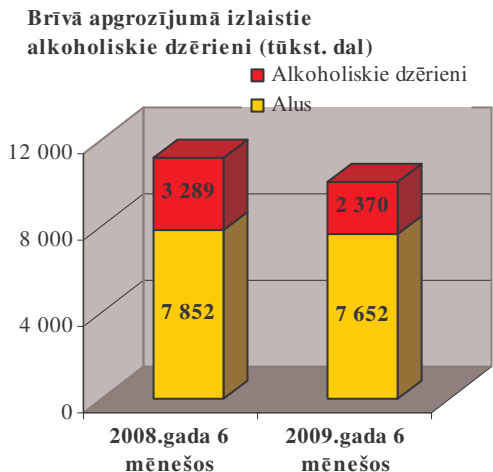
2009.gada jūnija beigās Latvijā:

- 78 komersantiem bija 93 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, tai skaitā 56 komersantiem 62 akcīzes preču noliktavās bija tiesības veikt darbības ar alu;
- licences apstiprināta tirgotāja darbībai ir spēkā 3 komersantiem;
- 181 komersantam bija spēkā esošas licences alkoholisko dzērienu vairumtirdzniecībai, no kuriem 148 veica vairumtirdzniecības darbības ar alkoholiskiem dzērieniem, 107 komersanti veica vairumtirdzniecību ar alu;
- 4834 komersantiem (9156 deklarētās darbības vietas) bija spēkā licences alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai un 232 licences alus mazumtirdzniecībai, kurās deklarētas 303 darbības vietas.

3. Alkoholisko dzērienu izlaišana brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā

Alkoholisko dzērienu apjoms, kas laists brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā, un to struktūra, ņemot vērā piemērojamās akcīzes nodokļa likmes, ir vieni no būtiskākajiem rādītājiem, kas vistiešākā veidā ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā.

2.attēls

Palielinot akcīzes nodokļa likmes alkoholiskiem dzērieniem, tika gaidīti arī augstāki nodokļa ieņēmumu rādītāji. Tomēr kopš akcīzes nodokļa likmju būtiskā palielinājuma šī gada 1. februārī, ir samazinājušies visi ar alkoholisko dzērienu apriti saistītie rādītāji, attiecīgi samazinot arī akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. Pirms šogad otrreiz veiktās nodokļa likmju paaugstināšanas 2009. gada 1. jūlijā nedaudz pieauga alkohola realizācijas rādītāji, tomēr kopējās tendences tas nespēja ietekmēt.

2009. gada sešos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisti **2370 tūkst. dal alkoholisko dzērienu**, kas ir par 28% mazāk kā pērnā gada sešos mēnešos, kā arī **7652 tūkst. dal alus**, kas ir par nepilniem 3% mazāk kā 2008. gada attiecīgajā periodā.

3.attēls

Šī gada pirmajos sešos mēnešos realizācijai Latvijā novirzīti 2366 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir par 922 tūkst. dal jeb par 28% mazāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā.

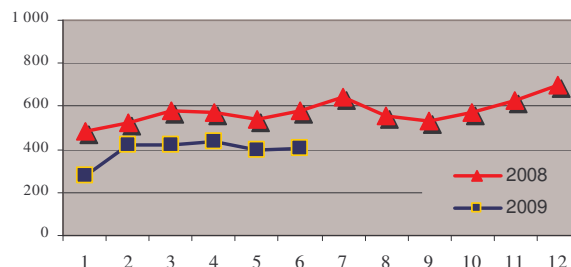
Samazinājums realizācijas apjomos šī gada sešos mēnešos salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu vērojams visiem alkoholisko dzērienu veidiem, precīzas izmaiņas realizācijas apjomos redzamas 4. pielikuma 2. tabulā.

Tomēr lielāko daļu no alkohola tirgus Latvijā sastāda alus. Tā īpatsvars kopējā alkohola realizācijas struktūrā ir ap 65% ziemas periodā, sasniedzot 80% vasaras mēnešos. Alus realizācijas sortimentā viennozīmīgi dominē (75%) Latvijā ražotā produkcija.

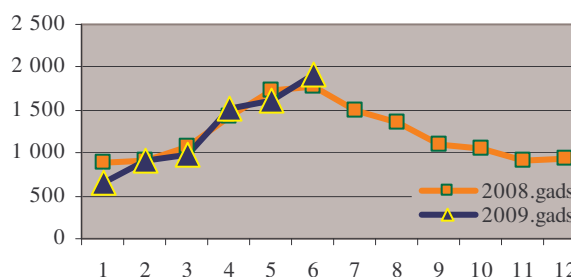
Kopumā **2009. gada sešos mēnešos alus** realizēts **7642 tūkst. dal** apjomā, kas ir par 178 tūkst. dal jeb **par 2% mazāk** kā pērn attiecīgajā periodā (skat. 5. pielikumu).

Alus ir izteikti sezonāla prece, un vasaras mēnešos alus apjomi būtiski pieaug. Šogad pirms likmes palielinājuma alum 1. jūlijā alus realizācijas apjomi pieauga vēl izteiktāk – **2009. gada jūnijā** realizācijai Latvijā novirzīts par 8% vairāk kā pērn jūnijā.

Alkoholisko dzērienu (neskaitot alu) kopējā realizācija (tūkst. dal)

Alus realizācija (tūkst. dal)

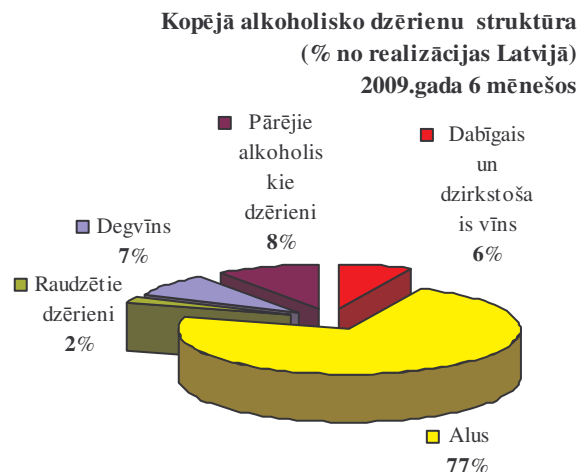

Alus kopējā alkoholisko dzērienu struktūrā sastāda 77% no 2009.gada sešos mēnešos valstī realizācijai novirzītajiem alkoholiskajiem dzērieniem, tomēr būtiski zemās tiem piemērojamās akcīzes nodokļa likmes dēļ, alus apjomu izmaiņas visai minimāli ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus.

Degvīns un pārējie „spirtotie” alkoholiskie dzērieni kopējā alkohola realizācijā šī gada sešos mēnešos sastāda 15%.

Dabīgie un dzirkstošie vīni aizņem 6% īpatsvara kopējā dzērienu realizācijā, savukārt pārējie raudzētie dzērieni – 2%.

Informāciju par lielākajiem komersantiem šī gada sešos mēnešos skatīt 7.pielikumā, savukārt populārākos Latvijā realizēto alkoholisko dzērienu un alus nosaukumus 8.pielikumā.

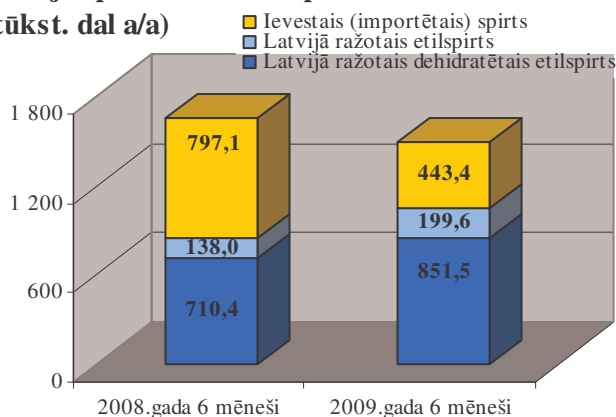

4. Spirta aprite

Latvijā spirta aprite tiek stingri reglamentēta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas paredz arī ierobežotu spirta apritē iesaistīto personu loku – etilspirta ražošanu šogad veikuši četri komersanti piecās akcīzes preču noliktavās, savukārt etilspirta ievešanu no citām ES dalībvalstīm 2009.gada pirmajā pusgadā veikuši pieci komersanti. Kopējos spirta aprites rādītājus skatīt 6.pielikumā.

6.attēls

**Latvijā apritē esošā etilspirta izcelsme
(tūkst. dal a/a)**

2009.gada sešos mēnešos Latvijā kopumā saražoti 1051 tūkst. dekalitru absolūtā spirta (dal a/a), kas ir par 203 tūkst. dal a/a jeb **par 24% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā.

Etilspirta ražošanas apjomu pieaugums ir pateicoties citu Eiropas valstu pieprasījuma kāpumam, jo Latvijā šī gada pirmajā pusē noieta tirgus ir būtiski samazinājies, ņemot vērā kopējo alkoholisko dzērienu

realizācijas apjomu samazinājumu, kā arī to, ka gada sākumā tika lietoti pērnā gada nogalē izveidotie spirta krājumi.

81% no valstī saražotā spirta ir dehidratētais spirts, ko Latvijā ražo divi komersanti. Praktiski viss dehidratētais spirts tūlīt pēc saražošanas tiek izvests uz Vāciju, Poliju, Franciju un Lietuvu.

Lai valstī nodrošinātu pieprasījumu pēc spirta, Latvijā spirts tiek arī ievests – **2009.gada sešos mēnešos** valstī ievesti 443,4 tūkst. dal a/a etilspirta, kas ir **par 44% mazāk** kā pērn. Etilspirts Latvijā tika ievests no Vācijas, Nīderlandes, Francijas, Krievijas un Slovākijas un tiek izmantots alkoholisko dzērienu ražošanā.

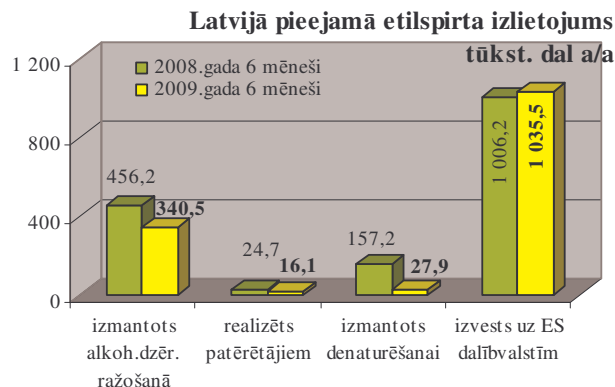
No kopējā 2009.gada sešos mēnešos valstī pieejamā etilspirta apjoma – 1612,8 tūkst. dal a/a (krājumi gada sākumā + saražots + ievests):

7.attēls

- **64%** nosūtīti uz citām ES dalībvalstīm, un to apjomi ir par 3% lielāki kā pērn;

- **21%** izmatoti alkoholisko dzērienu ražošanā un šie apjomi salīdzinājumā ar pērnā gadu ir samazinājušies par 25%;

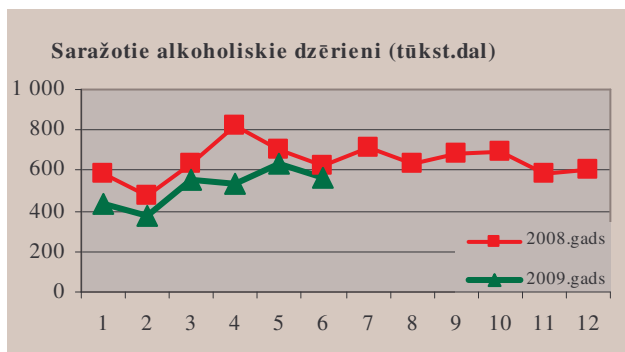
- citiem spirta patērētājiem nodotais apjoms ir samazinājies par 35% salīdzinājumā ar pērnā gadu, taču tie ir salīdzinoši nelieli apjomi, kas kopējā izlietojumā sastāda **1%**.

5. Alkoholisko dzērienu ražošana

2009.gada jūnija beigās 20 komersantiem 25 akcīzes preču noliktavās ir atļautas tādas darbības ar alkoholu (neskaitot alus) kā ražošana, apstrāde, pārstrāde un fasēšana. Alkoholisko dzērienu ražošana **2009.gada sešos mēnešos** veikta 14 akcīzes preču noliktavās, kurās **saražoti 30,86 milj. litru** alkoholisko dzērienu (neskaitot alu).

8.attēls

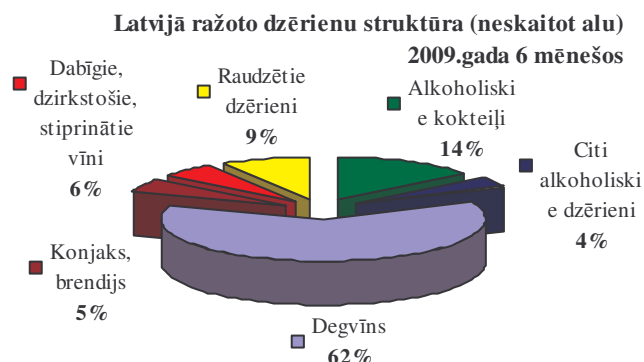
trešajām valstīm (pamatā uz ASV un Kanādu) un 26% izvesti uz ES dalībvalstīm (galvenokārt Lietuvu, Vāciju un Grieķiju).

9.attēls

Latvijā ražoto dzērienu (neskaitot alu) sortimentā šī gada sešos mēnešos kā ierasts dominē degvīns – (saražots 1914 tūkst. dal) sastādot 62% saražoto dzērienu struktūrā. Kaut arī vairāk kā puse (76%) no Latvijā saražotā degvīna tiek izvests no valsts (galvenokārt uz ASV, Vāciju un Lietuvu), degvīns no valstī ražoto dzērienu sortimenta joprojām ir populārākais

2009.gada sešos mēnešos Latvijā kopumā **saražoti 3086 tūkst. dal** alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir **par 19% mazāk** kā 2008.gada attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikuma 1.1.tabulu).

No valstī saražotajiem alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) 2009.gada sešos mēnešos 38% realizēti Latvijā, 34% eksportēti uz

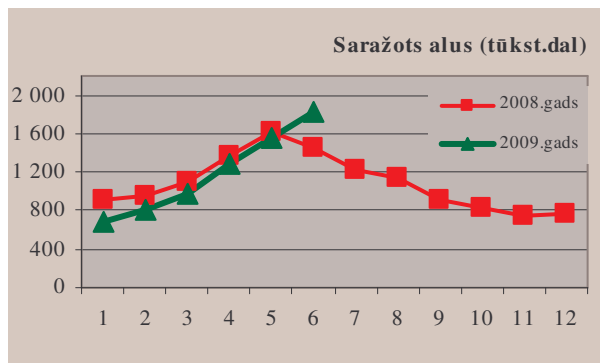

dzērienu veids arī Latvijas patērētājiem. Alkoholiskie kokteiļi saražoto dzērienu sortimentā sastāda 14%, kas ir 435 tūkst. dal, kas kā ierasti lielākoties arī tiek patērēti Latvijā. Raudzētie dzērieni ieņem stabilu vietu (9% īpatsvara) Latvijā ražoto dzērienu sortimentā, šī gada sešos mēnešos saražoti 276 tūkst. dal raudzēto dzērienu. Vairā kā puse – 66% no saražotā raudzēto dzērienu apjoma tiek izvesta no valsts, pārsvarā uz Lietuvu.

10.attēls

2009.gada jūnija beigās 18 komersantiem bija tiesības veikt tādas darbības kā alus ražošanu, apstrāde, pārstrāde un fasēšana. Tai skaitā 15 komersantiem ir piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss.

Alus ražošanu **2009.gada sešos mēnešos** veikta 15 akcīzes preču noliktavās, kopumā saražojot **71,37 milj. litru alus**, kas ir **par 4% mazāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. No kopumā Latvijā saražotā alus apjoma 10% jeb 696 tūkst. dal saražoti alus darītavās, kam piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss.

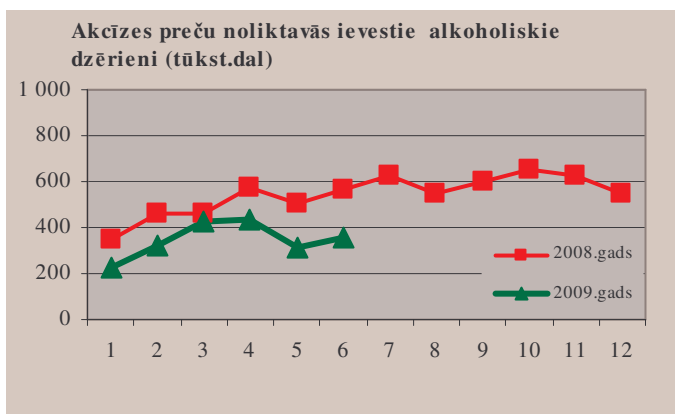

81% no saražotā alus tiek realizēts Latvijā – šī gada sešos mēnešos realizācijai Latvijā nodoti 5762 tūkst. dal saražotā alus, kas ir gandrīz **par 10% mazāk** kā pērn sešos mēnešos (skat. 5.pielikumu). Tikai aptuveni 7% no valstī saražotā alus tiek izvesti uz citām valstīm, pie tam 91% no izvestā apjoma – uz Lietuvu.

6. Importēto/ievesto alkoholisko dzērienu aprite Latvijā

2009.gada sešos mēnešos akcīzes preču noliktavās Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 2078 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir **par 29% mazāk** kā pērnā gada sešos mēnešos (skat. 4.pielikuma 1.2.tabulu).

11.attēls

Vairāk kā puse (55%) no akcīzes preču noliktavās ievestā alkohola (neskaitot alu) ir dabīgais vīns, lai arī no trešajām valstīm ievestā alkohola sortimentā dominē stiprie alkoholiskie dzērieni.

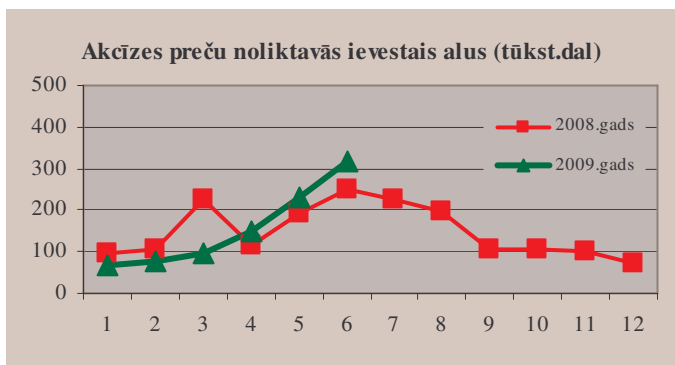
Tomēr akcīzes preču noliktavās ievestie preču apjomi būtībā neietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus, jo liela daļa dzērienu (šī gada 6 mēnešos 43% no akcīzes preču noliktavās ievestā apjoma)

atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā tiek pārvietoti uz citām ES dalībvalstīm vai eksportēti.

2009.gada sešos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisti 1196 tūkst. dal ievesto/importēto alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir 57% no akcīzes preču noliktavās ievestajiem ārvalstīs ražotajiem dzērieniem, un ir **par 29% mazāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā (skat. 4.pielikuma 1.2.tabulu). Samazinājums saistīts ar kopējo pieprasījuma kritumu pēc alkohola.

Savukārt alus no citām valstīm Latvijā tiek ievests salīdzinoši nelielos apjomos, kas pamatā saistīts ar to, ka Latvijā priekšroka tiek dota vietējā ražojuma alum, lai arī šī proporcija šogad mainās par sliktu vietējā ražojuma alum (Latvijā ražotā alus realizācijas apjomi samazinās, taču ievestajam alum ir tendence pieaugt).

12.attēls

2009.gada sešos mēnešos akcīzes preču noliktavās Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm **ievesti 935 tūkst. dal alus**, kas ir par 5% mazāk kā pērnā gada attiecīgajā periodā, lai arī kopš aprīļa ievestā alus apjomiem ir stabila pieauguma tendence un rādītāji pārsniedz pērnā gada attiecīgo mēnešu

apjomus.

Brīvā apgrozījumā alus tiek izlaists ne tikai no akcīzes preču noliktavām, patēriņam Latvijā tiek izlaists arī piecu vairumtirgotāju importētais alus un divu apstiprināto tirgotāju no citām dalībvalstīm saņemtais alus, izmantojot situāciju, ka alus ir alkoholiskais dzēriens, kas nav marķējams ar akcīzes nodokļa markām.

Kopumā šī gada sešos mēnešos brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā izlaisti 1890 tūkst. dal ievestā/importētā alus, kas ir **par 29% vairāk** kā pērnā gada attiecīgajā periodā. Tomēr šis apjoms ir tikai neliela daļa no kopējā alus apjoma valstī, kas saistīts ar to, ka Latvijā joprojām $\frac{3}{4}$ patērētāju izvēlās vietējā ražojuma alu.

Šī gada sākumā realizētais akcīzes nodokļa likmju palielinājums un kopējā ekonomisko rādītāju lejupslīde ir izraisījusi strauju alkoholisko dzērienu realizācijas apjomu kritumu, kas attiecīgi samazinājos arī akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. Prognozējams, ka minētā tendence turpināsies arī otrajā pusgadā, ņemot vērā jau otro reizi šajā gadā veikto nodokļa likmju paaugstināšanu 1.jūlijā.